

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

**Pētījuma "IKT balstīta savvaļas dzīvnieku uzskaites pieeja to ilgtspējīgai pārvaldībai"
norise posmā no 01.07.2019 līdz 30.09.2019.**

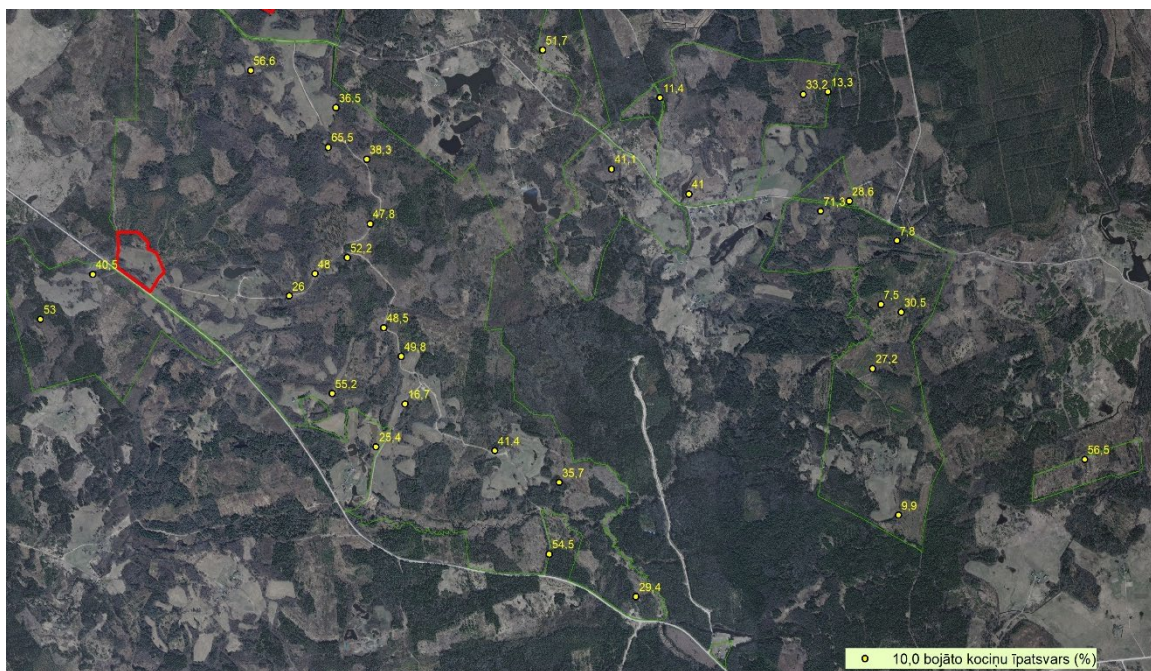
Periodā no 2019. gada 1. jūlija līdz 30. septembrim pilotteritorijā izvēlēti parauglaukumi un uzsākta references datu ievākšana par pazīmēm, kas raksturo saistību pārnadžu populācijas blīvumam un to uzturēšanās vietām ar kokaugu apkodumu intensitāti veģetācijas periodā. Šajā sakarā tiek atkārtoti LVMI Silava pētnieka A. Priedīša 1980-tajos gados veiktie eksperimenti ar nelielu atklātu meža zemju platību iežogojumu, kurās notiek lapu koku un pameža krūmu atjaunošanās bez pārnadžu ietekmes, kā arī iespējams veikt pārnadžu apkodumu imitāciju, apgriežot atvašu galotnes pēc zināma režīma dažādā intensitātē (Priedītis, 2008, 2017). Plānots izpētes teritorijā ierīkot vismaz desmit 5x5 m iežogotus parauglaukumus dzīvnieku apkodumu ietekmes salīdzināšanai dažādos meža augšanas apstākļos. Pēc agrāk izveidotās hipotēzes pilnībā nogrieztu kokaugu atvašu atjaunošanās iežogotajos parauglaukumos notiek līdzīgi ar apkārtējo teritoriju, ja apkodumu līmenis nepārsniedz 30%. Ja iežogojuma ārpusē apkoduma līmenis ir 60% vai vairāk, tad koku atvases veģetācijas periodā nespēj izaugt vairāk par 5 cm. Iežogojumā šādu stāvokli iespējams panākt, veicot galotnes atdalīšanu veģetācijas sezonā 8 reizes. Apkodumu īpatsvaram 50% ir sliksnis, pie kura lapu koku jaunaudzē veģetācijas periodā vēl spēj kompensēt pārnadžu apkosto vai iežogojumā eksperimentāli atdalīto fitomasu.

Rudenī fiksētais vasaras apkodumu līmenis ir piemērotākais indikators briežu dzimtas pārnadžu populācijas blīvuma atbilstībai dabiskās barības bāzes spējai atjaunoties, kas nosaka gan briežu izdzīvotību ziemā, gan postījumu varbūtību meža jaunaudzēs.

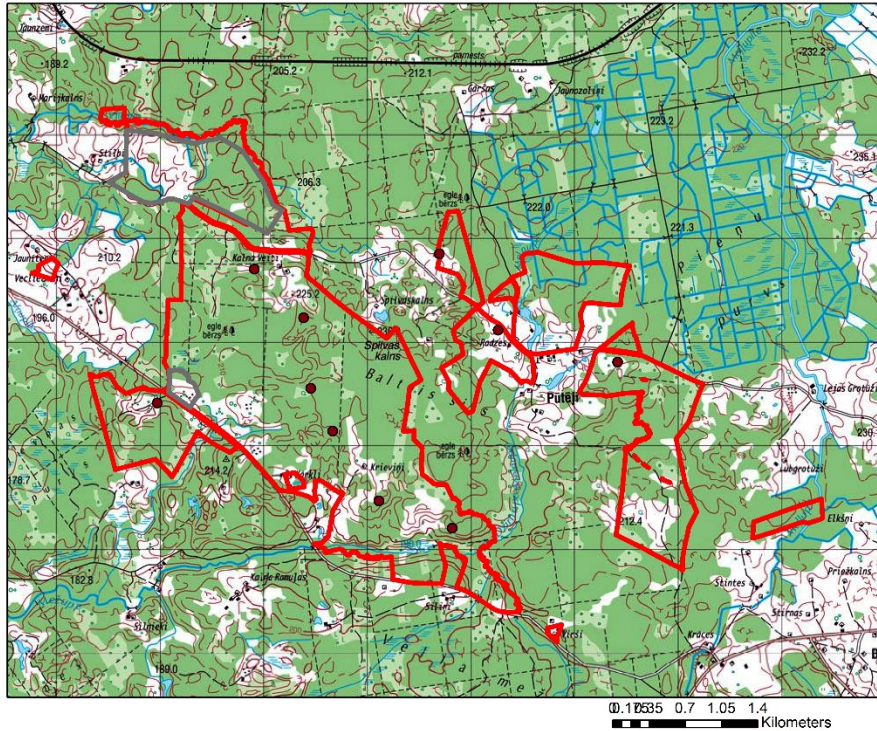
Lapu koku vasaras apkodumi un to intensitātes (procentuāli) novērtējums tiek veikts septembrī vai dažkārt arī vēlāk līdz pilnīgai lapu nokrišanai izvēlētajos pētījumu parauglaukumos. Parauglaukumi izvēlēti atbilstoši pārnadžu vasaras barošanās biotopos – aizaugošās pļavās, laukos mežu ielokos, meža klajumā, izcirtumos u.c. Pētījumu objektā izvietoti 33 lapkoku apkodumu uzskaites maršruti (1. att.), izvēlētas vietas 10 iežogojumu ierīkošanai (2. att.) un uzsākta to būvniecība (3. att.).

Uzskaiti veic, pa diagonāli šķērsojot ar lapu kokiem aizaugošu teritoriju. Teritorijā virzās no mežmalas uz klajuma centru un tālāk uz pretējo mežmalu. Uzskaiti neveic, ejot paralēli ceļiem vai grāvmalām. Viena metra attālumā uz abām pusēm no maršruta uzskaitītājs

novērtē visus kociņus un krūmus. Kociņus dala veselajos un apkostajos, neatkarīgi no bojājuma pakāpes. Ja uzskaites punktā vienā pusē ir neskarti, bet otrā pusē apkosti vienas un tās pašas sugas kociņi, tad uzskaita abus. Fiksē maršrutu sākuma un beigu koordinātes. Katrā uzskaites maršrutā (skaitījumā) novērtē 200 kociņus un krūmus vai to grupas. Ja kociņi saauguši biezi, tie tiek vērtēti vienlaidus ik pēc viena metra (aptuveni 2 soļiem). Gadījumos, kad blakus atrodas bojāts tās sugas koks vai krūms, kuru pārnadži ēd labprātāk un nebojāts tās sugas koks vai krūms, kuru ēd retāk, uzskaita abus. Vērtē visus lapu kokus (izņemot baltalkšņus) un krūmus, kuru lapotne zemāka par 2,5 m – pārnadžiem aizsniedzamais augstums.

1. att. Teritorijas un maršrutu izvietojums, kuros veikta lapu koku vasaras apkodumu uzskaitē 2019. gada rudenī.

2. att. Iežogošanai izvēlēto 10 parauglaukumu izvietojums.

3. att. Iežogots parauglaukums lapu koku atjaunošanās salīdzinājumam ar un bez dzīvnieku apkodumiem.